

183061
1027

Instytut Śląski

Seria V

Komunikat Nr 8

Seria V

Śląski kalendarz historyczny

Zadaniem „Śląskiego Kalendarza Historycznego”, ukazującego się co miesiąc w formie komunikatów Instytutu, jest podanie ważniejszych wydarzeń z dziejów Śląska.

Fakt, że będzie to bodaj pierwsza tego rodzaju polska próba ujęcia przeszłości Śląska oraz trudności zebrania potrzebnego materiału historycznego mogą spowodować, że w kalendarzu tym będą niedociągnięcia względnie braki, zwłaszcza w dziedzinach, które nie są jeszcze należycie w literaturze naukowej opracowane. Stąd prośba do wszystkich, którzy braki zauważą, o komunikowanie ich Instytutowi Śląskiemu (Katowice, ul. Warszawska 37).

K w i e c i e ń.

1. 1673

Poświęcenie na Górze św. Anny murowanego kościoła, zbudowanego za sprawą dziedzica Leśnicy, hrabiego Gaszyny. Już wówczas świątynia ta była celem pielgrzymek ludu śląskiego.

1. 1869

Ukazuje się **pierwszy numer „Katolika” pod redakcją Karola Miarki**. Dziennik ten odgrywał potężną rolę w dziejach przebudzenia narodowego na Górnym Śląsku.

1. 1899

Katowice, wyłączone z obwodu powiatowego, tworzą odtąd samodzielny obwód miejski. **Początek rozwoju Wielkich Katowic.**

2. 1397

Pierwsza źródłowa wzmianka o Kuźni Boguckiej, jednego z najstarszych przedsiębiorstw przemysłowych Górnego Śląska. Kuźnica ta stała w miejscu dzisiejszego miasta Katowic.

2. 1945

Wojska radzieckie zdobywają **Racibórz**.

4. 1431

Książę oleśnicki **Konrad Biały napada na miasto Gliwice**, zdobywa miasto i załogę składającą się z wojsk księcia litewskiego Korybuta, który od roku miał Gliwice w swym posiadaniu. Bogatą zdobycz przenoszą z Gliwic do Koźla, zamek gliwicki palą.

4. 1834

Urodził się **Jerzy Cienciąła**, rolnik na Śląsku Cieszyńskim, poseł polski do parlamentu austriackiego, dzielny obrońca praw polskiego ludu, zwany „Królem polskim”. Zmarł 5 .4. 1913 r.

4. 1845

Urodził się **Jerzy Badura**, ostatni polski pastor ewangelicki na Dolnym Śląsku (w Międzybórz). Od roku 1884 był odpow. redaktorem „Nowin Śląskich”, czasopisma, przeznaczonego dla polskich ewangelików na Śląsku pruskim. Zmarł 2. IX. 1911.

4. 1924

Umiera **Bronisław Koraszewski**, ur. 15. II. 1864, założyciel i wydawca od r. 1890 „Gazety Opolskiej”, zasłużony działacz narodowy na Opolszczyźnie.

5. 1327

Książę opolski Bolesław uznaje się **lennikiem czeskim**.

5. 1876

K. Miarka zaczyna wydawać **czasopismo „Monikę”**, poświęcone zagadnieniom wychowawczym.

5. 1877

Urodził się **Konstanty Wolny**, działacz narodowy w przełomowych czasach powrotu części Śląska do Polski, zastępca komisarza plebiscytowego. Umarł we Lwowie 9. XI. 1940.

5. 1913

Początek największego i najdłuższego, bo cztero-tygodniowego **stajku robotników górnośląskich**.

6. 1859

Urodził się ks. **Ludwik Skowronek**, proboszcz w Bogucicach, wydawca polskich książek do nabożeństwa. Zmarł w Głuchołazach w r. 1937.

7. 1348

Król czeski Karol wydaje **akt wcielenia Śląska do Czech**. Oficjalnie to zarządzenie nie mogło przeszkodzić, że Śląsk długo jeszcze uważał się za część Polski.

8. 1640

Umiera **Piotr Kirsten**, ur. 25. XII. 1577 we Wrocławiu. Był to światowej sławy lekarz i poliglota (władał 26 językami).

9. 1241

Książę śląski, **Henryk Pobożny**, ginie pod **Legnicą** w bitwie z Tatarami. Śmierć ks. Henryka Pobożnego spowodowała przerwanie zapoczątkowanego przez jego ojca Henryka Brodatego dzieła jednoczenia Polski.

9. 1591

Urodził się w Cieszynie **Jerzy Trzanowski**, zwany także „słowiańskim Lutrem”. Studia swe odbył w Kołobrzegu na Pomorzu, oraz w Gubinie na Łużycach. Wsławił się opracowaniem i wydaniem śpiewnika kościelnego, t. zw. „Cithara Sanctorum”. Zmarł 29. 5. 1637 r.

9. 1807

Polskie oddziały wojskowe w służbie Napoleona **wkraczają do miasta Mysłowic**, gdzie wywiązuje się potyczka z oddziałem wojsk pruskich.

10. 1341

Śmierć biskupa wrocławskiego **Nankera**, nieustraszonego obrońcy polskości Śląska.

10. 1817

Nowy podział Górnego Śląska na powiaty administracyjne; zarządzenie ogłoszone w dzienniku urzędowym dnia 25. 5. 1817. Poprzednie jednostki administracyjne odpowiadały terytoriom dawnych księstw.

10. 1923

Umiera dr **Franciszek Chłapowski**, ur. 1846 w Wielkopolsce, działacz narodowy, pierwszy polski lekarz na Górnym Śląsku.

12. 1621

Urodził się **Jerzy Bock**, kaznodzieja i poeta polsko-śląski, autor znanych dzieł: „Nauka domowa” i „Agenda” (ewangelicka). Zmarł 19. XI. 1690.

12. 1766

W niektórych powiatach górnośląskich (pszczyński, raciborski, rybnicki) **buntują się chłopci** przeciw nadmiernemu uciskowi ze strony niemieckich panów i obszarników.

12. 1898

Rozporządzenie pruskie, nakazujące wszystkim urzędnikom **wzmacnianie niemieczyny** w ziemiach polskich. Rozporządzeniem tym rząd pruski postawił akcję germanizacyjną na szerokiej podstawie.

13. 1430

Husyci zdobywają Bytom, niszcząc okoliczne osady.

14. 1881

Zapada **ostatni wyrok** sądu pruskiego na **Karola Miarke**, który zniszczony na zdrowiu chroni się poza granice Prus do Cieszyna, gdzie w następnym roku umarł.

15. 1855

Urodził się ks. **Wiktor Loss**, poeta i prozaista Śląska Opolskiego. Autor „Dziejów Śląska”. Należał wraz z dr Rostkiem do założycieli „Towarzystwa Górnoślązaków” we Wrocławiu założ. w r. 1880. Przez pewien czas do r. 1895, redagował znakomicie „Kuryera Górnośląskiego”. Zmarł 18. XII. 1932.

15. 1874

Umiera w Cieszynie **Jan Śliwka**, nauczyciel ewang. szkoły powszechnej w Cieszynie, organizator pierwszego Towarzystwa nauczycieli szkół ludowych na Śląsku Cieszyńskim.

16. 1154

Śmierć **Piotra Włostowicza**, magnata śląskiego, fundatora wielu kościołów na Śląsku.

16. 1817

Urodził się **Teodor Heneczek**, zasłużony drukarz i wydawca polski w Piekarach na Górnym Śląsku.

16. 1895

Pierwszy **zjazd polskiej młodzieży akademickiej** w Bytomiu.

17. 1430

Husyci, pod dowództwem Polaka Puchały **zdobycją Gliwice**.

17. 1861

Sejm Krajowy śląski, na skutek interwencji polskich działaczy na Śląsku Cieszyńskim, uchwała wydawanie **sprawozdań sejmowych także w języku polskim** (obok tekstu niemieckiego i czeskiego).

18. 1849

Niemieckie Zgromadzenie Narodowe obraduje nad wnioskiem ks. Szafranka w sprawie **poszanowania języka polskiego na Górnym Śląsku**. Po raz pierwszy znalazł się problem języka polskiego na Górnym Śląsku na forum obrad publicznych.

18. 1849

Emanuel Smolka, nauczyciel szkoły miejskiej w **Bytomiu**, stawia w tamtejszej radzie miejskiej **wniosek o udzielanie języka polskiego w szkołach powszechnych**.

18. 1854

Umiera w Warszawie **Józef Elsner**, ur. 1. VI. 1769 (?) w Grodkowie na Górnym Śląsku, kompozytor i dyrektor orkiestry, nauczyciel Chopina.

20. 1875

Urodził się **Wojciech Korfanty**, wybitny polityk i działacz narodowy, komisarz Rzeczypospolitej podczas plebiscytu na Górnym Śląsku, wódz 3. powstania śląskiego. Zmarł 17. VIII. 1939.

20. 1945

Wojska radzieckie wypierają Niemców z południowej części powiatów rybnickiego i raciborskiego. Tym samym ukończone zostało **oczyszczanie ziemi górnośląskiej z oddziałów niemieckich.**

21. 1929

Umiera ks. **Józef Londzin**, ur. 2. II. 1863, wielce zasłużony działacz narodowy na Śląsku Cieszyńskim.

22. 1939

Umiera prezes Związku Polaków w Niemczech, ks. dr. **Bolesław Domański**, który w okresie najtrudniejszym szalejącego hitleryzmu bronił interesów Polaków w Niemczech.

23. 1155

Najstarszy w oryginale zachowany **dokument śląski**, wystawiony przez papieża Hadriana IV, który zatwierdza posiadłości biskupa wrocławskiego.

25. 1532

Śmierć księcia **Jana, ostatniego Piasta opolskiego**. Jego dzielnicę (księstwo opolsko-raciborskie) obejmują w myśl prawa lennego Habsburgowie jako królowie czescy.

25. 1922

Ginie w Gliwicach zamordowany przez bojówkę niemiecką zasłużony lekarz Polak dr **Wincenty Styczyński**.

26. 1945

Wojska radzieckie likwidują resztki niemieckiego oporu w mieście **Wrocławiu**. Mała garstka garnizonu zaprzestaje oporu w dniu 4 maja.

27. 1857

Urodził się ks. dr **Jan Chrzęszcz**, znany historyk górnośląski, autor kilku polskich publikacji religijnych. Były członek Tow. Polskich Górnoślązaków, założył 1880 razem z dr Rostkiem chlubnie znane „Towarzystwo Górnośląskie” we Wrocławiu. Zmarł 26. II. 1928.

28. 1929

Grupa artystów polskich teatru katowickiego, która na podstawie umowy polsko-niemieckiej wyjechała do Opola dla przedstawień polskich, została przez szowinistów niemieckich **napadnięta i pobita.**

29. 1329

Książę **Jan ścinawski** uznaje się **lennikiem czeskim.**

29. 1397

Ślązak **Jan z Kluczborka** staje się mistrzem nauk wyzwolonych w Pradze. Wielki ten uczony średniowieczny był doktorem teologii na uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie i tamże dziekanem wydziału filozoficznego.

30. 1523

Król czeski Ludwik zatwierdza oddanie miasta Bogumina przez księcia Jana opolskiego margrabiemu brandenburskiemu Jerzemu, aby tenże tym samym uzyskał prawo tytułowania się księciem śląskim. **Pierwsza to penetracja Hohenzollernów na ziemię śląskie.**

U w a g a : Zezwala się na przedruk lub dowolne wykorzystanie komunikatów dla celów prasowych z podaniem źródła.

